

De Eiffeltoren: een gedurfd beeld van optimistisch vooruitgangsgevoel

De Parijse Wereldtentoonstelling in 1889 was een mijlpaal in de geschiedenis: ingenieur Alexandre Gustave Eiffel (1832-1923), een gerenommeerde bruggenbouwer, ontwerpt in het kader van deze tentoonstelling een gigantische toren, bedoeld als demonstratie van het kunnen van de Franse staalindustrie en de technische bouwkunde. Anders dan de tentoonstellingspaviljoenen, opgetrokken uit staal en glas en vervolgens met neobarokke façaden weer aan het gezicht onttrokken, bestaat de toren van Eiffel puur uit een stalen geraamte, waar bij de constructie rekening is gehouden met de aërodynamica. De toren verschijnt dus 'naakt' in zijn technische gedaante en doet met zijn buitensporige afmetingen duidelijk een gooi naar de functie van stadssymbool. Als de plannen van Eiffel bekend worden, ontstaat er een storm van verontwaardiging, ook onder prominente beeldende kunstenaars en schrijvers. Charles Garnier, de architect van de Opéra, Guy de Maupassant, Emile Zola en vele anderen ondertekenen een pamflet tegen de 'duizelingwekkend belachelijke toren ..., die als een akelige fabrieksschoorsteen boven Parijs moet uitsteken', zodat '... al onze monumenten vernederd, al onze bouwwerken nietig worden.' De ingreep in het stadsbeeld wordt als een schending van fundamentele esthetische spelregels en als een inhoudloos worden van architectonische én historische betekenis uitgelegd. De voorstanders zien in de toren juist een monument voor de wil tot vooruitgang.

Met de Eiffeltoren krijgt Parijs de stempel van de 19de eeuw opgeplakt en symboliseert hij het geloof in het technisch kunnen, de vooruitgang en de uitvindergeest, die zo kenmerkend zijn voor dit tijdperk en al vroeg in de 20ste eeuw drastisch aan het wankelen gebracht zullen worden. Toch duurt het nog tientallen jaren voor de esthetiek van dit bouwwerk, waarin gebroken wordt met alle historische verhullingkunst en die bovendien geen enkele functie dient, echte erkenning krijgt. Voor de meeste tijdgenoten, en niet alleen de conservatieven (zoals blijkt uit de houding van Zola !), is een integratie van techniek en industrie op het terrein van kunst en cultuur in deze radicale vorm nog niet voorstelbaar. Tegenwoordig past de Eiffeltoren - inmiddels zelf een historisch bouwwerk - moeiteloos in het stadsbeeld van Parijs waar hij blijvend getuigt van het optimistische vooruitgangsgevoel in de tijd van zijn ontstaan.